

Baba-Bebek Bağlanmasını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

Determination Of Factors Affecting Father-Baby Attachment

Emine Serap ÇAĞAN¹, Birsen KARACA SAYDAM², Sinem GÜLÜMSER ATEŞ³, Rabia EKTİ GENÇ⁴,
Esin ÇEBER TURFAN⁵

Özet

Giriş: Temel bağlanma figürü çoğunlukla anne olarak tanımlanmakta ve yapılan çalışmalarda anneye odaklanılmaktadır. Fakat, çoğu bebekte bağlanma anne ile olduğu kadar baba ile de iyi olmaktadır. Literatürde baba-bebek bağlanma ilişkilerinin bağıntılarını araştıran araştırmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Bu çalışma ile baba-bebek bağlanması durumunun tespit edilmesi ve bağlanmayı etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Kesitsel tipte yürütülen çalışmanın evrenini, 1 Eylül 2018 ve 1 Ekim 2018 tarihleri arasında Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniğinde yatan tüm lohusaların eşleri oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğünü ise çalışmaya katılmayı kabul eden 156 baba oluşturmuştur. Çalışma verilerinin toplanmasında baba tanım formu ve baba bebek bağlanma ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi bilgisayarda SPSS 16.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya 156 baba katılmıştır. Babaların yaş ortalamaları 33,64±6,49'dur ve %38,5'i lisans mezunudur. Babaların %91,0'i babalığa hazır hissettiklerini ifade etmişlerdir. Babaların Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği puan ortalaması 82,60±7,72 olarak saptanmıştır. Yapılan analizde değişkenlerle ölçek toplam puanı arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Çalışma sonucunda çalışmaya katılan babaların bebekleri ile bağlanma süreci ve bu süreci etkileyen faktörler değerlendirilmiş ve çalışmaya katılan babaların baba- bebek bağlanma ölçek puan ortalamalarının yüksek olduğu ve yapılan diğer çalışmalarla benzerlik gösterdiği görülmüştür. Ayrıca baba-bebek bağlanmasında etkili olan temel faktörler ile bağlanma ölçek puan ortalaması karşılaştırıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Baba, Bebek, Bağlanma

Abstract

Introduction: The main attachment figure is mostly defined as the mother and the studies focus on the mother. However, for most babies, attachment is as good with the father as with the mother. It is seen that there are very few studies in the literature investigating the correlations of father-infant attachment relationships.. The aim of this study is to determine the father-infant attachment status and to determine the factors affecting attachment.

Method: The population of the cross-sectional study consisted of the spouses of all puerperant women hospitalized in the Gynecology and Obstetrics Clinic between September 1, 2018 and October 1, 2018. The sample size consisted of 156 fathers who agreed to participate in the study. Father identification form and father-infant attachment scale were used to collect the study data. The analysis of the data obtained from the research was carried out on the computer using the SPSS 16.0 package program.

Results: 156 fathers participated in the study. The mean age of the fathers is 33.64±6.49, and 38.5% of them have a bachelor's degree. 91.0% of fathers stated that they felt ready for fatherhood. The fathers' Father-Infant Attachment Scale mean score was

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Ebelik Bölümü, Merkez/Ağrı, escagan@agri.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3261-0431

² Doç. Dr., Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Bornova, İzmir, birsensaydam@ege.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5601-8064

³ Ebe, İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir, snmgmsr@gmail.com, ORCID:0000-0002-7680-1643

⁴ Prof. Dr., Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Bornova, İzmir, rabia.genc@ege.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6762-0496

⁵ Prof. Dr., Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Bornova, İzmir, esin.ceber@ege.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2505-4913

82.60±7.72 In the analysis, the difference between the variables and the total score of the scale was found to be statistically insignificant ($p>0.05$).

Discussion and Conclusion: At the end of the study, the bonding process of fathers participating in the study with their babies and the factors affecting this process were evaluated and it was seen that the father-infant attachment scale mean scores of the fathers participating in the study were high and were similar to other studies. In addition, when the basic factors affecting father-infant attachment were compared with the attachment scale mean score, it was found that there was no statistically significant difference.

Keywords: Father, Baby, Attachment

GİRİŞ ve AMAÇ

Bağlanma, bir bireyden başka bir kişiye duyulan duygusal bir bağ olarak tanımlanmaktadır. Yenidoğan bir bebeğin güven duygusu gelişen ilk ilişkisidir (Uzel, 2018). Bebeğin bu gelişiminin sağlıklı olabilmesinde anahtar rolü anne ve babası oynamaktadır. Bağlanma bebekle temel bakımı sağlayan kişi arasında gelişen ve bebekte güven duygusunun gelişmesini sağlayan güçlü bir bağlıdır. Yaşamın özellikle ilk yılının ikinci yarısında bebek kendisinin ihtiyaçlarına yanıt veren kişiye bağlanmaya başlar (Güleç-Kavlak, 2013). Bebeğin birincil bakıcısına güvenli bir şekilde bağlanmasının önemi vurgulanmıştır (Brown, 2012). Bebeğin bağlanması genellikle birincil bakım veren annesine yöneliktir; ancak baba-bebek bağlanması da önemi göz ardı edilmemelidir. Baba-bebek bağlanmasının kavramsal modeli Lamb tarafından açıklanmıştır (Aslan, 2017). Lamb'e göre bağlanma sürecinin üç özelliği bulunmaktadır; bunlar olumlu katılım faaliyetleri, sıcaklık ve yanıt verme ve kontrol olarak tanımlanmıştır (Lamb, 2010). Lamb aynı zamanda dolaylı bakım ve süreç sorumluluğu gibi iki yardımcı alan içerdiğini de belirtmiştir (Lamb, 2010). Yapılan çalışmalarda annenin bebeğin psikolojik gelişimindeki rolü geniş çapta araştırılmış bir konu olmasına rağmen, babanın rolüyle ilgili çalışmaların sayısı sınırlıdır (Habip, 1996; Aslan, 2017). Temel bağlanma figürü çoğunlukla annedir. Fakat, çoğu bebekte bağlanma anne ile olduğu kadar baba ile de iyi olmaktadır (Soysal, 2005). Çocuğun tek bir ebeveyn ile arasında bağlanma davranışı geliştirmesi gelişim süreci açısından yeterli değildir. Anne dışında babaya da bağlanma davranışı geliştirmesi tüm yaşamı boyunca etkili olacaktır (Aslan vd., 2017; Sabiha-Çetişli, 2020). Baba-bebek bağlanmasına ilişkin sınırlı sayıda çalışmada babanın, çocuklarının psikososyal ve zihinsel gelişiminde, annenin yaptığı gibi aktif bir rol oynayabileceğini vurgulanmaktadır (Çağdaş, 2003; Aslan, 2017).

Baba-bebek bağlanma sürecinin de anne- bebek bağlanma sürecine benzer olduğunu ve babanın gebelik sürecinde bağlanma davranışı geliştirdiği bilinmektedir (Kavlak-Şirin, 2007). Ancak babanın doğumdan önce fetüse bağlanmasının, evlilik ilişkisinin kalitesiyle paralellik gösterdiği de belirtilmektedir ve baba bebek bağlanmasında en önemli etkenlerden birinin eşler arasındaki iletişim olduğu vurgulanmaktadır. Eşlerin evlilikleri konusundaki düşünceleri ve ilişkilerinden aldıkları doyumun düzeyi ile anne-babanın duyarlı olması arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (Soysal, 2005). Ayrıca babanın doğumda

bulunmasının doğum sonrası bebeği ile bağlanma sürecini kolaylaştırdığı, bebeklerine daha yoğun bir bağlanma duygusu hissettikleri belirtilmiştir (Uzel, 2018). Baba-bebek bağlanmasına etki eden faktörlerin belirlenmesi bu bağın güçlenmesi açısından da önemlidir. Fakat her ne kadar bebeklerin annelerine olduğu kadar babalarıyla olan bağlanma ilişkilerinin güvenliği çocukların gelişimsel sonuçlarıyla ilgili olsa da baba-bebek bağlanma ilişkilerinin bağıntılarını araştırma, anne-bebek bağlanma ilişkilerinin bağıntılarını araştırmadan çok daha az olduğu görülmektedir (Lamb,2012; Lucassen vd., 2011; Olsavsky vd., 2020). Bu çalışma ile baba-bebek bağlanması durumunun tespit edilmesi ve bağlanmayı etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Türü, Yeri ve Zamanı

Çalışma baba-bebek bağlanması durumunun tespit edilmesi ve bağlanmayı etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmış kesitsel türde bir araştırmadır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmaya 1 Eylül 2018 ve 1 Ekim 2018 tarihleri arasında E.Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniğinde yatan tüm lohusaların eşleri dahil edilmiştir (N:500). Örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında $p<0.05$, %5 hata payı %95 güven aralığı ile Epi Info Programı kullanılmış; en az katılımcı sayı 152 olarak hesaplanmıştır. Bu kapsamda çalışmaya katılmayı kabul eden ve ulaşılabilen 156 baba, sistematik olasılıklı örneklem yöntemi ile çalışmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veriler yüz-yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmış ve veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan "Sosyo-demografik Özellikler-Baba Tanıtım Formu" ve Condon J.T. (2008) tarafından geliştirilen ve Güleç ve Kavlak'ın (2010) Türk kültürüne uyarlayarak babalar üzerinde geçerlik ve güvenilirliğinin yaptığı "Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği" kullanılmıştır.

Sosyo-demografik özellikler-baba tanıtım formu: Babaların yaşı, eğitim düzeyi, mesleği, gelir durumu, eşin yaşı, eş mesleği, eşin eğitim düzeyi, evlilik süresi, var olan

çocuk sayısı, eş ile ilişki, babalığa hazır olma durumu, bebeğin cinsiyeti ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

Baba bebek bağlanma ölçeği: Ölçek 2008 yılında Condon tarafından geliştirilmiş ve 2010 yılında Güleç ve Kavlak tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçekte toplam 19 madde yer almaktadır ve 'sabır ve hoşgörü', 'etkileşimde zevk' ve 'sevgi ve gurur' olmak üzere üç alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek minimum puan 19, maksimum puan ise 95'tir. Ölçek toplam puan ve alt ölçek puanları üzerinden yorumlanmaktadır ve ölçekten alınan yüksek puan bağlanmanın yüksek olduğunu göstermektedir. Güleç ve Kavlak'ın çalışmasında ölçeğin cronbach alpha kat sayısı 0,75 olarak tespit edilmiştir. Bizim çalışmamızda ölçeğin cronbach alpha değeri 0,77 olarak saptanmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma için Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulları Başkanlığı'ndan onay alınmıştır (Protokol No: 236-2017, Toplantı Karar Sayısı: 06/10). Ayrıca, E.Ü. Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'ndan (24212085-604.01.01 sayılı yazı) yazılı ve çalışmaya katılmayı kabul eden babalardan sözel onam alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizi Statistical Package for Social Science 16 (SPSS 16.0) paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Babaların sosyo-demografik özellikleri için sayı yüzde dağılımı yapılmış; ölçek genel puan ortalamaları ve alt boyut puan ortalamaları hesaplanmış, baba-bebek bağlanması ölçek puanına etki edebileceği düşünülen değişkenler bağımsız gruplarda t testi ve varyans analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Çalışmaya 156 baba katılmış olup yaş ortalamaları $33,64 \pm 6,49$ (min=23, max=55)'dir ve tümü (%100) gelir getiren bir işte çalışmaktadır. Babaların; %43,6'sı 32-38 yaş grubunda, %38,5'i lisans mezunu, %80,0'i çekirdek aile yapısında ve %94,9'u sosyal güvencelerinin olduğunu belirtmiştir.

Çalışmada babalarının eşlerine ait bazı tanımlayıcı bilgiler de sorgulanmıştır. Eşlerin; %54,5'inin 25-31 yaş aralığında olduğu, %40,4'ünün lisans mezunu olduğu ve %66,7'sinin gelir getiren bir işte çalışmadığı ev hanımı olduğu saptanmıştır. Çift olarak birbirleri ile olan iletişimleri değerlendirildiğinde ise %90,4'ü eşleri ile iletişimlerinin iyi olduğunu belirtmiştir. Evlilik yılı ortalamaları $6,65 \pm 6,36$ (Min: 1, Max: 36)'tir.

Tablo 1. Babalık Rolüne İlişkin Bazı Verilerin Dağılımı

Değişkenler	Sayı	Yüzde
Baba Olmaya Hazır Hissetme		
Evet	142	91,0
Hayır	14	9,0
Doğum Şekli		
Vajinal	70	44,9
Sezaryen	86	55,1
Bebeğin Cinsiyeti*		
Kız	103	65,2
Erkek	55	34,8
Baba Olma Sayısı		
İlk kez	79	50,6
İkinci kez ve üzeri	77	49,4
Toplam	156	100,0

*2 baba ikiz bebek sahibidir.

Babaların %91,0'i babalığa hazır hissettiklerini ifade etmişlerdir. Çocukların; %55,1'inin sezaryen yoluyla doğduğu, %65,2'sinin cinsiyetinin kız olduğu tespit edilmiş,

iki babanın ikiz bebeği olmuştur. Babaların %50,6'sı ilk defa baba olduğunu belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 2. Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

Toplam Puan	Ortalama	SS	Min	Max
Genel Puan	82,60	7,72	59,80	95,00
Alt Boyut				
Sabır ve Hoşgörü	36,10	3,32	36,10	40,00
Etkileşimde Zevk	27,95	4,32	16,30	35,00
Sevgi ve Gurur	18,54	1,90	12,00	20,00

Babaların Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği puan ortalaması $82,60 \pm 7,72$ (min:59,80-max:95,00) olarak saptanmıştır. Ölçek alt boyut puan ortalamaları incelendiğinde; ‘*sabır ve hoşgörü*’ alt boyut puan ortalaması $36,10 \pm 3,32$ (min:36,10-

max:40,00), ‘*etkileşimde zevk*’ alt boyut puan ortalaması $27,95 \pm 4,32$ (min:16,30-max:35,00) ve ‘*sevgi ve gurur*’ alt boyut puan ortalaması $18,54 \pm 1,90$ (min:12,00-max:20,00) olarak belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 3. Babaların Sosyo-Demografik Özellikleri ve Ölçek Puan ve Ölçek Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki İlişki

Grup	Sayı	Sabır ve Hoşgörü Ort \pm SS	Etkileşimde Zevk Ort \pm SS	Sevgi ve Gurur Ort \pm SS	Toplam Ort \pm SS
Yaş Grupları*					
25 yaş ve altı	52	36,00 \pm 3,38	27,34 \pm 4,10	18,40 \pm 2,06	81,76 \pm 8,33
32-38	68	35,64 \pm 3,55	27,84 \pm 4,28	18,55 \pm 1,81	82,03 \pm 7,33
39 yaş ve üzeri	36	37,13 \pm 2,57	29,02 \pm 4,61	18,72 \pm 1,87	84,88 \pm 7,26
F		2,442	1,652	0,288	2,086
p		0,09	0,19	0,75	0,12
Eğitim Durumu*					
İlkokul	14	33,20 \pm 3,31	28,80 \pm 6,14	18,78 \pm 1,42	80,80 \pm 9,24
Ortaokul	25	36,62 \pm 2,33	26,48 \pm 4,31	18,41 \pm 2,19	81,51 \pm 7,83
Lise ve Dengi	56	35,90 \pm 3,24	27,82 \pm 4,06	18,63 \pm 1,79	82,36 \pm 7,04
Lisans ve üzeri	61	36,75 \pm 3,44	28,46 \pm 4,01	18,45 \pm 2,01	83,67 \pm 7,94
F		4,923	1,468	0,199	0,825
p		0,00	0,22	0,89	0,48
Çalışma Koşulları					
Kamu	44	36,77 \pm 3,23	27,88 \pm 3,16	18,54 \pm 1,92	83,20 \pm 6,55
Özel	111	35,86 \pm 3,35	27,96 \pm 4,73	18,52 \pm 1,91	82,35 \pm 8,18
t		1,537	-0,093	0,033	0,613
p		0,12	0,92	0,97	0,12
Baba Olma Sayısı					
İlk kez	79	36,23 \pm 3,79	28,61 \pm 4,23	18,65 \pm 1,96	83,50 \pm 8,09
İki ve üzeri	77	35,98 \pm 2,78	27,26 \pm 4,32	18,42 \pm 1,84	81,67 \pm 7,26
t		0,465	1,967	0,768	1,487
p		0,64	0,05	0,44	0,13
Babalığa Hazır Hissetme					
Evet	142	36,15 \pm 3,20	28,10 \pm 4,21	18,51 \pm 1,87	82,78 \pm 7,36
Hayır	14	35,59 \pm 4,51	26,33 \pm 5,18	18,78 \pm 2,22	80,71 \pm 10,91
t		0,605	1,471	-0,499	0,957
p		0,54	0,14	0,61	0,34
Bebeğin Cinsiyeti					
Kız	103	36,12 \pm 3,08	27,85 \pm 4,40	18,34 \pm 2,08	82,33 \pm 7,79
Erkek	55	36,22 \pm 3,79	28,13 \pm 4,11	18,84 \pm 1,47	83,20 \pm 7,50
t		-0,173	-0,382	-1,583	-0,678
p		0,86	0,70	0,11	0,49
Eş İle İletişim					
İyi	141	36,11 \pm 3,37	27,89 \pm 4,41	18,57 \pm 1,86	82,58 \pm 7,71
Orta	15	36,04 \pm 2,99	28,51 \pm 3,41	18,22 \pm 2,30	82,78 \pm 8,03
t		0,074	-0,529	0,688	-0,094
p		0,94	0,59	0,49	0,92

*ANOVA

** $p < 0,05$ İstatistiksel olarak anlamlı. Ort: ortalama; SS: standart sapma

Babaların Baba-Bebek Bağlanma Ölçeğinden aldıkları toplam puan; yaş grupları, eğitim durumu, çalışma koşulları, baba olma sayısı, babalığa hazır hissetme durumu, bebeğin cinsiyeti, eş ile iletişim gibi bazı değişkenlerle karşılaştırılmıştır. Yapılan analizde değişkenlerle ölçek toplam puanı arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$). Babaların eğitim durumu ile ölçeğin sabır ve hoşgörü alt boyutu arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$) Baba olma sayısı ile etkileşimde zevk alt boyutu arasında da anlamlılık olduğu tespit edilmiştir ($p=0,05$) (Tablo 3).

TARTIŞMA

Erken çocukluk döneminde ebeveyn-çocuk ilişkisinin çocuğun gelişimi, diğer insanlarla iletişim ve psikolojik uyumunu etkilediği konusunda genel bir kabul söz konusudur. Daha sonra üzerinde çalışan araştırmacılar olsa da bizleri bu kabule götüren en temel kanıt Bowlby tarafından çocuk ile çocuğa bakım veren temel kişi arasında kurulan sosyal bağın (attachment-bağlanma) gelişimin normal olması için oldukça önemli olduğunu belirten araştırma sonuçlarıdır (Kapçı-Küçüker, 2006). Bebeklik ve çocukluk döneminde sağlıklı bir bağlanma süreci geçiren çocukların yaşamları boyunca güvenli bağlanma yaşadıkları bilinmektedir (Kuzucu, 2011; Karataş, 2017; Aydın vd., 2020). Öte yandan çocukluk döneminde davranış sorunları yaşayan kişilerin babalarıyla olan bağlanma süreçlerinden etkilenen çocuklar olduğu da gözlemlenmiştir (Ramchandani vd., 2013; Aydın vd., 2020). Bebeklerde bağlanmanın sağlıklı gelişmesi için babalar da anneler kadar önemlidir (Brown vd., 2007). Baba-bebek bağlanmasının önemini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirdiğimiz çalışma sonucunda kullandığımız baba-bebek bağlanma ölçeği puan ortalaması 82,60±7,72 (min:59,80-max:95,00) olarak saptanmıştır. Ölçeğin alt boyut puan ortalamaları incelendiğinde 'sabır ve hoşgörü' alt boyut puan ortalaması 36,10±3,32 (min:36,10, max:40,00), 'etkileşimde zevk' alt boyut puan ortalaması 27,95±4,32 (min:16,30, max:35,00) ve 'sevgi ve gurur' alt ölçeği'nin puan ortalaması 18,54±1,90 (min:12,00, max:20,00) saptanmıştır. Literatürde Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği toplam puan ortalaması; Yu ve ark. (2012) yaptığı çalışmada 75,68±10,01, Condon'un 2008 yılında yayınlanan ölçek geliştirme çalışmasında altıncı ayda babaların ölçek puan ortalamaları 79,2±9,0, "sabır ve hoşgörü" alt boyut puan ortalaması 34,9±3,8, "etkileşimde zevk" alt boyut puan ortalaması 26,2±4,0 ve 'sevgi ve gurur' alt boyut puan ortalaması 19,3±1,4 saptanmıştır (Yu vd., 2012; Condon, 2008). Güleç ve Kavlak'ın (2013) çalışmasında ise babaların ölçek puanı 82,88±7,3 olarak saptanmıştır. Ölçek alt boyut puanlarına bakıldığında 'sabır ve hoşgörü' puan ortalaması 36,05±3,5, 'etkileşimde zevk' puan ortalaması 27,60±4,11 ve 'sevgi ve gurur' puan ortalaması 19,22±1,43 saptanmıştır (Güleç-Kavlak, 2013). Serçekuş ve Başkale'nin (2015) antenatal eğitimin doğum korkusu, maternal öz-yeterlilik ve maternal- paternal bağlanma düzeyine etkisini inceledikleri çalışmada antenatal eğitim grubunda yer alan babaların ölçek toplam puan ortalaması 78,55±0,63 bulunmuştur (Serçekuş-

Başkale, 2015). Aslan ve arkadaşlarının çalışmasında (2017) babaların bağlanma puan ortalamaları 70,81±8,22 olarak saptanmıştır. Alt boyut puan ortalamaları ise 'sabır ve hoşgörü' alt boyut puan ortalaması 31,19±3,80, 'etkileşimde zevk' alt boyut puan ortalaması 26,31±4,54, ve 'sevgi ve gurur' alt boyut puan ortalaması 13,32±2,10 olarak saptanmıştır (Aslan, 2017). Dündükcü ve Aslan'ın (2020) çalışmasında ölçek toplam puanı 74,67±9,0 olarak; alt boyut puan ortalamaları ise 'sabır ve hoşgörü' 34,35±4,99, 'etkileşimde zevk' 26,26±4,63, 'sevgi ve gurur' 14,07±1,43 olarak belirlenmiştir (Dündükcü-Aslan, 2020). Kılan ve Özpınar'ın (2020) çalışmasında ise araştırmaya katılan babaların ölçek puan ortalaması 73±9,1 (min:43, max:89) olarak saptanmıştır (Kılan-Özpınar, 2020). Türkçüer'in (2020) postpartum dönemde baba-bebek bağlanmasının fonksiyonel duruma etkisini incelemek amacıyla yaptığı çalışmada (2020) babaların ölçek puan ortalaması 76,63±10,13 olarak, Türk Dündükcü ve Taş Aslan'ın (2020) çalışmasında ise 74,67±9,00 olarak saptanmıştır (Türk Dündükcü-Taş Aslan, 2020; Türkçüer, 2020). Kartal ve Erişen'in çalışmasında da diğer çalışmalara benzer şekilde babaların ölçek puan ortalaması 71,37±10,55 olarak bulunmuştur (Kartal-Erişen, 2020). Aydın ve arkadaşlarının çalışmalarında babaların ölçek puanı 80,3±8,23 olarak bulunmuştur (Aydın vd., 2020). Manav ve arkadaşlarının Türkiye'de whatsapp üzerinden verilen ebeveynlik eğitiminin anne-baba ve bebek bağlanma düzeyine etkisini değerlendirmek amacıyla yaptıkları çalışmada (2021) babaların eğitim öncesi ölçek puanının 73,2±10,4 (min:53, max: 85,4) olarak, eğitim sonrası ise 82,9±5,9 (min:72,5, max: 92,2) olarak saptanmış, çalışmada deney ve kontrol gruplarındaki yer alan babaların bağlanma düzeylerinin zaman içinde önemli ölçüde arttığı fakat gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirtilmiştir (Manav vd., 2021). Dinç ve Balcı'nın çalışmasında babaların ölçek puan ortalaması 75,73±10,64 bulunmuştur (Dinç-Balcı, 2021). Baba-bebek bağlanma ölçeği genel puan ortalaması açısından araştırma bulguları literatürle benzerlik göstermektedir. Doğumdan sonra ilk aylardan itibaren babanın çocuk üzerindeki olumlu etkisi başlamaktadır ve babaların çocuklarına karşı sergiledikleri tutum ve davranışların, çocuğun kişiliğine ve zihinsel gelişimine önemli katkılar sağladığı düşünüldüğünde bu sonuç sevindiricidir.

Bağlanma teorisine göre, bebeklerin bakım verenlere bağlanmalarının güvenlik ve güvensizlik durumu, bebeklerin ebeveyn davranış deneyimlerinin bir sonucu olarak gelişmektedir (Olsavsky vd., 2020). Babaların; eğitim ve gelir durumu, mesleği, çalışma durumu, ailenin tipi, ilk defa baba olma yaşı, sahip olunan çocuk sayısı, babalığa ilişkin bilgi alma durumu ve çocuğu isteme durumu babalık rolü algısını ve baba-bebek bağlanmasını etkileyen temel faktörlerdendir (Dündükcü-Aslan, 2020). Bunların dışında yapılan çalışmalarda bağlanmanın, aile içinde eşlerin birbirleriyle iletişimi, eşe sağlanan destek, anne ve babanın bakıma katılımı, bebekle etkileşimi gibi çeşitli faktörlerden etkilendiği de vurgulanmaktadır (Poulsen ve ark., 2019; Manav vd., 2021). Çalışmada babaların sosyo-demografik özellikleri ile ölçek puan ve ölçek alt boyut puan ortalamaları

arasındaki ilişki incelenmiştir. Buna göre yaş grubu, eğitim durumu, çalışma koşulları, babalığa hazır olma durumu, babalık sayısı ve bebeğin cinsiyeti ve eş ile iletişim ile ölçek toplam puanı arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Babaların eğitim durumu ile ölçeğin sabır ve hoşgörü alt boyutu ve baba olma sayısı ile etkileşimde zevk alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p=0,05$). Howard'ın 2010 yılında yayınlanan çalışmasında da hem baba hem de çocuk bağlanma puanları babalık yaşı, etnik köken ve eğitim durumu gibi temel demografik değişkenlerle karşılaştırılmış ve babaların kendi bağlanma stilleri puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Howard, 2010). Serçekuş ve Başkale'nin çalışmasında ileri yaş, eğitim seviyesi yüksek, gelir ve gideri aynı ve bir çocuğu olan babaların bağlanma düzeyi daha yüksek saptanmıştır (Serçekuş-Başkale, 2015). Kılan ve Özpınar'ın (2020) Manisa İlinde baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörlere ilişkin yaptığı araştırmada yaş seviyesi yüksek olan babaların bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (Kılan-Özpınar, 2020). Türkçüer' in çalışmasında babaların sosyo- demografik özelliklerinden eğitim ve mesleğin ölçeğin sadece etkileşimde zevk alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu, ölçek toplam puanda ve diğer alt boyutlarda anlamlı fark olmadığı belirtilmiştir (Türkçüer, 2020). Kartal ve Erişen'in çalışmasında 40 yaş üzeri, gelir düzeyi yüksek olan, bebeklerinin fiziksel bakımına katılan babaların ölçek puanları daha yüksek bulunmuştur (Kartal-Erişen, 2020). Düdükçü ve Aslan çalışmalarında çalışma durumu, evlilik süresi, babanın ilk kez baba olma yaşı, aile tipi, bebeğin istenme durumu, bebeğin cinsiyeti ve yaşı ile babaların ölçek puanı arasında anlamlı ilişki saptanmadığını, çocuk sayısı, gelir durumu ve eğitim durumu ölçek puanı arasında anlamlı ilişki olduğunu belirtmişlerdir (Düdükçü- Aslan, 2020). Dinç ve Balcı' da çalışmalarında diğer çalışmalara benzer şekilde eğitim düzeyi yüksek olan, kamuda çalışan, gelir durumu iyi olan babaların ölçek puan ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğunu ifade etmiştir (Dinç-Balcı, 2021).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonucunda çalışmaya katılan babaların bebekleri ile bağlanma süreci ve bu süreci etkileyen faktörler değerlendirilmiş ve çalışmaya katılan babaların baba- bebek bağlanma ölçek puan ortalamalarının yüksek olduğu ve yapılan diğer çalışmalarla benzerlik gösterdiği görülmüştür. Ayrıca baba-bebek bağlanmasında etkili olan babalığa hazır olma durumu, babalık sayısı ve bebeğin cinsiyeti, eş ile iletişim gibi temel faktörler ile bağlanma ölçek puan ortalaması karşılaştırıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Literatür incelendiğinde baba-bebek bağlanması konusunda yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Çalışma sonucunda babalara yönelik olarak, babaların doğum öncesi eğitimlere ve doğum eylemine dahil edilmesinin, babanın bebek bakımına katılımı konusunda teşvik edilmesinin bağlanma süreci ile birlikte baba-bebek iletişimini arttıracığı ve babaların

babalık algısı konusunda yaşadıkları stresi azaltacağı öngörülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Aslan, E., Ertürk, S., Demir, H., Aksoy, Ö. (2017). *Fathers' Attachment Status to their Infants*. International Journal of Caring Sciences. September-December 2017 Volume 10 | Issue 3| Page 1410
2. Aydın, R., Boz, B., Ucar, O., Dolek, F. (2020). *Attachment Levels of Fathers and Examining the Factors Affecting*. International Journal of Caring Sciences, 13(2), 1440-1448.
3. Brown, G., McBride, B., Shin, N, Bost, K.K. (2007). *Parenting Predictors of Father-Child Attachment Security: Interactive Effects of Father Involvement and Fathering Quality*. Fathering a Journal of Theory Research and practice about Men as Fathers, 5(3):197-219.[Crossref]
4. Brown, J.L., Mangelstorf, S.C., Neff, C. (2012). *Father Involvement, Paternal Sensitivity, and Father-Child Attachment Security in the First Three Years*. Fam Psychol, June ; 26(3): 421–430. doi:10.1037/a0027836.
5. Cagdas, A. (2003) *Mother-Father-Child Interaction*. Education Bookstore Publications, p.36 Konya. Turkey. (in Turkish)
6. Condon, J. T., Corkindalea, C. J., Boyce, P. (2008). *Assessment of Postnatal Paternal–Infant Attachment: Development of a Questionnaire Instrument*. Journal of Reproductive and Infant Psychology, 26(3): 195–210
7. Dinç, S., Balcı, S. (2021). *Baba-Bebek Bağlanma Durumu ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*. Türkiye Klinikleri Hemsirelik Bilimleri, 13(1).
8. Güleç, D., Kavlak, O. (2010). *Baba-Bebek Bağlanma Ölçeğinin Türk Toplumunda Geçerlilik ve Güvenirliğinin İncelenmesi*. Ege Üniversitesi Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir.
9. Güleç, D., Kavlak, O. (2013). *Baba-Bebek Bağlanma Ölçeğinin Türk Toplumunda Geçerlilik ve Güvenirliğinin İncelenmesi*. International Journal of Human Sciences; 10(2): 170-81.
10. Güleç, D., Kavlak, O., Sevil, Ü. (2014). *Ebeveynlerin Doğum Sonu Yaşadıkları Duygusal Sorunlar ve Hemşirelik Bakımı*. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi; 11 (1): 54-60.
11. Habip, B. (1996) *About The History Of Children Psychoanalysis Cogito "Century's Psychoanalysis"*. Altan Publications, Istanbul, Turkey. (in Turkish).
12. Howard, S.K. (2010). *Paternal attachment, parenting beliefs and children's attachment*. Early Child Development and Care Vol. 180, Nos. 1&2, January–February, 157–171

13. Kapçı, E. G., Küçükler, S. (2006). *Ana Babaya Bağlanma Ölçeği: Türk Üniversite Öğrencilerinde Psikometrik Özelliklerinin Değerlendirilmesi*. Türk Psikiyatri Dergisi, 17(4), 286-295.
14. Karataş, Z. (2017). *Bağlanma Kuramı Açısından Kurum Bakımının Çocuklar Üzerindeki Etkileri*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10: 54.
15. Kartal, Y. A., Erişen, B. (2020). *6-12 Aylık Bebeği Olan Babaların Bebeklerine Bağlanma Durumu ve İlişkili Faktörler*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 8(2), 44-49.
16. Kavlak, O. (2007). *Anne ve Babaya Ait Bağlanma ve Hemşirenin Rolü*. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 23 (2): 183-194.
17. Kılan, S. (2019). *Baba-Bebek Bağlanması ve Etkileyen Faktörler: Manisa Örneği*. International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences. Sayı:35
18. Kuzucu, Y. (2011). *Changing Paternity Role and Its Effect on Child Development*. Turkish Journal of Psychological Counseling and Guidance, 4(35), 79-89–89.
19. Lamb, M. E. (2012). *Infant-Father Attachments and Their Impact on Child Development*. In N. J. Cabrera & C. S. Tamis-LeMonda (Eds.), *Handbook of father involvement* (pp. 109–133). New York, NY: Routledge Academic.
20. Lowdermilk, D.L., Perry, S.E., Cashion, K., Alden, K.R. (2012). *Maternity & Women's Health Care*, 10th edn. Elsevier Mosby Company, Maryland Heights, MI.
21. Lucassen, N., Tharne, A., van IJendoorn, M. H., Bakermans-Kranenburg, M. J., Volling, B. L., Verhulst, F. C., ... Tiemeier, H. (2011). *The Association Between Paternal Sensitivity and Infant-Father Attachment Security: A Meta-Analysis of Three Decades of Research*. Journal of Family Psychology, 25, 986–992
22. Manav, A. I., Gozuyesil, E., Tar, E. (2021). *The Effects of The Parenting Education Performed Through Whatsapp on The Level of Maternal-Paternal And Infant Attachment in Turkey*. Journal of Pediatric Nursing.
23. Olsavsky, A. L., Berrigan, M. N., Schoppe-Sullivan, S. J., Brown, G. L., & Kamp Dush, C. M. (2020). *Paternal Stimulation and Father-Infant Attachment*. Attachment & human development, 22(1), 15-26.
24. Pleck, J.H. (2010). *Paternal Involvement, Revised Conceptualization and Theoretical Linkages with Child Outcomes*. In The Role Of the Father in Child development. Edt. Lamb M. John Wiley & Sons, Inc. Beşinci Baskı.
25. Poulsen, H. B., Hazen, N., Jacobvitz, D. (2019). *Parents' Prenatal Joint Attachment Representations And Early Caregiving: The Indirect Role of Prenatal Marital Affect*. Attachment & Human Development, 21(6), 597–615 <https://doi.org/10.1080/14616734.2018.1492003>.
26. Ramchandani, P. G., Domoney, J., Sethna, V., Psychogiou, L., Vlachos, H., Murray, L. (2013). *Do Early Father-Infant Interactions Predict The Onset of Externalising Behaviours In Young Children? Findings From A Longitudinal Cohort Study*. Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines, 54(1), 56–64.
27. Işık, S., Cetişli, N.E. (2020). *Paternal Depresyon Ve Baba-Bebek Bağlanması Arasındaki İlişki*. Cukurova Medical Journal, 45(4), 1663-1671.
28. Serçekuş, P., Başkale, H. (2016). *Effects of Antenatal Education On Fear Of Childbirth, Maternal Self-Efficacy And Parental Attachment*. Midwifery, 34, 166-172.
29. Şen, S. (2007). *Anneanne – Anne – Bebek Bağlanmasının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
30. Soysal, A.Ş., Bodur, Ş., Şenol, S., Işeri, E. (2005). *Bebeklik Dönemindeki Bağlanma Sürecine Genel Bir Bakış*. Klinik Psikiyatri; 8: 88-99.
31. Türk Dündükcü, F., Taş Aslan, F. (2020). *Paternal-Infant Attachment and Determination of Factors Affecting Attachment*. Arc Health Sci Res 2020; 7(1): 43-49. DOI: 10.5152/ArcHealthSciRes, 558773
32. Türkçüer, N. (2020). *Postpartum Dönemde Baba-Bebek Bağlanmasının Fonksiyonel Duruma Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Denizli.
33. Uzel, N., Özbacı, S. (2018). *Bağlanma*. Modern Tıp Kitapevi, Ankara.
34. Yu, C.Y., Hung, C.H., Chan, T.F., Yeh, C.H., Lai, C.Y.(2012). *Prenatal predictors for father-infant attachment after childbirth*. Journal of Clinical Nursing, 21: 1577-83. [CrossRef]